

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ №2 З ПРОФЕСІЙНИМИ ХВОРОБАМИ

Циганенко І. В.

Українська медична стоматологічна академія

Акцентовано на тому, що організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача – один з ефективних напрямів навчального процесу, який сприяє формуванню саморозвитку, творчому застосуванню знань, формує самостійність думки й високу мотивацію до вивчення внутрішніх хвороб. Удосконалення самостійної роботи студентів підвищить якість підготовки майбутніх лікарів.

Ключові слова: навчання, самостійна робота студентів, клінічне мислення, мотивація.

It is emphasized that the organization of independent work of students under the guidance of a teacher is one of the effective directions of the educational process, which promotes the formation of self-development, creative application of the knowledge, forms independence of thought and high motivation to study internal diseases. Improving students' independent work will increase the quality of training of future doctors.

Key words: studying, independent work of students, clinical thinking, motivation.

В умовах реформування охорони здоров'я в Україні діяльність усіх медичних закладів зорієнтована на підвищення ефективності підготовки лікарів. Сучасні тенденції викликають потребу в істотній зміні підготовки майбутніх лікарів із використанням і традиційної форми навчання, й інноваційних технологій. Формується нова концепція характеру самої освіти: раніше символами навчання були засвоєння знань, умінь, суспільне виховання, тепер – самостійний пошук знань, ерудиція, індивідуальна творчість, компетентність, висока культура особистості. Тому найважливішою метою освіти стає подача студенту фундаментальних знань, на основі яких він зміг би навчатися самостійно в потрібному йому напрямі.

У процесі викладання внутрішньої медицини відбувається синтез умінь і знань, засвоєних студентами при вивченні фундаментальних теоретичних і спеціальних клінічних дисциплін. У визначенні особливостей організації самостійної роботи викладач своєю майстерністю й досвідом може впливати на формування інтересів студентів. Ефективність самостійної роботи залежить від багатьох чинників [5]: раціонального поєднання традиційних та інноваційних інтерактивних форм і методів організації самостійної роботи; рівня складності навчальних і науково-дослідних завдань; співвідношення між аудиторною й позааудиторною самостійною роботою; забезпечення індивідуального й диференційованого підходу до студентів із урахуванням їхніх інтересів; створення умов для творчого самовираження; наявності належної кількості довідкової й науково-медичної літератури, методичних указівок щодо виконання самостійних завдань; рівня контролю їх виконання.

У засвоєнні матеріалу велике значення має організація самостійної роботи студентів, і тут безпосередньо важлива роль викладача. Викладач бере участь у організації самостійної роботи студентів, створюючи відповідні умови (методичні рекомендації для самостійної роботи, схеми написання історії хвороби). Кращий варіант самостійної роботи – індивідуальне завдання кожному студентові. Перевірка якості виконання самостійного завдання можлива на захисті історії хвороби, практичних заняттях. Частина практичних занять (до 30%) – самостійна робота під контролем викладача. Найдоцільнішими формами самостійної роботи з урахуванням рівня навчання й характеру предмета [1] на кафедрі внутрішньої медицини вважаємо такі: курація хворих; розробка діагностичних, лікувальних і тактичних алгоритмів; опанування навичок обстеження хворих; участь у обстеженні хворих.

Самостійна робота студентів охоплює підготовку до аудиторних занять (лекції, практичні, самостійні); роботу над окремими темами навчальних дисциплін відповідно до навчально-тематичних планів; підготовку до практики й виконання завдань, передбачених практикою; підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до підсумкового модульного контролю, семестрової підсумкової атестації, контрольних комплексних робіт; підготовку до підсумкової державної атестації; роботу в студентських наукових гуртках; участь у олімпіадах, конкурсах і т.д.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю самостійної роботи студентів (аудиторні заняття, підсумковий контроль, семестрова підсумкова атестація) [3]; поточний контроль на основі виконання практичних навичок; поточний контроль засвоєння знань; розв'язання ситуаційних завдань; тестування, контрольні письмові роботи; звіт про практику, виконання завдань, передбачених практикою.

Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення самостійної роботи студентів охоплює бібліотеку з читальними залами; комп'ютерні класи з можливістю роботи в мережі Інтернет; аудиторії, робочі кімнати в гуртожитках для самопідготовки; місця практики (бази практики); навчальну й навчально-методичну літературу з дисципліни «Внутрішня медицина» [4]. Отже, важлива умова ефективної організації самостійної діяльності студентів – забезпечення активної пізнавальної діяльності студентів, різних форм самостійної роботи й контролю.

Важливою частиною діяльності студентів є робота в студентському науковому гуртку. Щорічно студенти-гуртківці виступають на наукових студентських конференціях, що дозволяє також формувати мотивації до всебічного оволодіння знаннями й уміннями з внутрішньої медицини, розширює обсяг наукової інформації студентів. Проблеми засідань студентського наукового гуртка формують студенти, які визначають різноманітність практичних проблем і наукових інтересів, що їх найбільше зацікавили. Студенти виконують пошук літератури за обраною темою дослідження, її аналіз, визначають підходи до розв'язання обраної проблеми, формують мету й завдання наукового дослідження, виконують відбір клінічного матеріалу (архівні історії хвороби), проводять аналіз отриманих результатів спільно з викладачем. Підсумком роботи студентів-гуртківців стають виступи на наукових конференціях і публікації тез із актуальних питань терапії, публікації статей за результатами власних досліджень. Викладачі кафедри разом зі студентами-гуртківцями беруть участь у організації студентських наукових конференцій для вітчизняних студентів і студентів-іноземців. Підготовка до наукової студентської конференції –

яскравий приклад творчої самостійної роботи студентів, де провідною метою стають аналіз актуальних проблем, пошук шляхів їх розв'язання, зокрема профілактичних напрямів. Участь студентів у наукових конференціях забезпечує підвищення рівня якості знань, сприяє формуванню самостійної пізнавальної роботи, розвиває творчу активність, дозволяє студенту розкрити свої здібності, прискорити процес засвоєння інформації. Науково-дослідницька діяльність студента як складова самостійної роботи – запорука становлення лікаря-спеціаліста [2].

На кафедрі внутрішньої медицини №2 з професійними хворобами велика увага приділяється організації, плануванню, проведенню, консультуванню й контролю самостійної роботи студентів. У процесі розвитку мотивації функція контролю з боку викладача замінюється різними формами самоконтролю. Для організації самоконтролю викладач має вміти аналізувати діяльність студентів і вносити до неї відповідні поправки; вміти визначити місце самоконтролю в навчальному процесі; вміти організувати самоконтроль і взаємоконтроль студентів; правильно підібрати матеріал для самоконтролю студентів [6]. Під час проведення практичних занять, коли часу на індивідуальну роботу з хворими вкрай мало, заслуговують на увагу самостійна робота студентів (особливо в курсу) в умовах стаціонару, участь у дискусії на клінічних розборах, демонстрації хворих, аналіз випадків із практики. Самостійна робота студентів у клінічних відділеннях профільних лікарень має включати роботу з медичною документацією (вивчення історій хвороб, результатів додаткових досліджень тощо), відпрацювання практичних навичок з обстеження пацієнтів, проведення бесід із пацієнтами з питань профілактики хвороб та їхніх рецидивів, заповнення щоденників або відповідних завдань у зошитах. У контексті самостійної роботи слід виділити такий важливий засіб її методичного забезпечення як алгоритми практичних дій студента – точні вказівки щодо поетапного виконання в певній послідовності системи дій, що призводять до розв'язання задач певного типу. Відповідно до професійних завдань у навчанні студентів-медиків можуть бути використані алгоритми обстеження хворого, діагностичні алгоритми, лікувальні алгоритми. Самостійна позааудиторна робота також передбачає створення студентами доповідей і мультимедійних презентацій за темами, які не включені до аудиторних практичних занять. Як свідчить наш досвід, студенти віддають перевагу саме такому методу опрацювання тем для самостійної роботи. Доповіді студентів, які супроводжуються мультимедійною презентацією, сприймаються з вищим інтересом, краще запам'ятовуються. Крім того, така робота дозволяє сформуванню навички виступу з презентацією й доповіддю перед слухачами, що знадобиться майбутнім лікарям у професійній діяльності. Основні завдання викладача – перевірити вивчене й оцінити якість підготовки студента, допомогти скерувати думку в правильному напрямі, мотивувати студентів самостійно мислити й вирішувати питання.

Отже, самостійна робота – це вагома складова навчального процесу й один із продуктивних етапів підготовки кваліфікованого фахівця, адже допомагає студентам засвоїти теоретичні знання, відпрацювати алгоритм обстеження пацієнта; стимулює становлення й розвиток лікарського мислення та є індикатором готовності майбутнього лікаря до безперервного професійного зростання; формує почуття соціальної й корпоративної відповідальності, уміння приймати рішення в складних життєвих і виробничих ситуаціях.

Список використаної літератури

1. Король В.М. Організація самостійної роботи студентів / Король В.М., Мусієнко В.П., Токова Н.Т.– Черкаси: Видавництво ЧДУ, 2003. – 216 с.
2. Ницович І.Р. Особливості організації самостійної роботи студентів / І.Р. Ницович, О.А. Андрієць // Медична освіта. – 2014 (додаток). – №3. – С.155-156.
3. Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою навчання у вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія». – Полтава, 2013. – 35 с.
4. Положення про організацію самостійної роботи студентів.
5. Смеречак Леся. Позааудиторна самостійна робота в системі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / Смеречак Леся // Молодь і ринок. – 2011. – №12(83). Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти.
6. Ющенко Т.І. Самостійна робота студентів як елемент формування професійних навичок провізора/ Т.І. Ющенко, О.А.Слюсар //Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2025 рр. : тези доп. наук.-метод. конф.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Чекаліна Н.І., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А., Шуть С.В., Мануша Ю.І.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано основні проблеми вивчення студентами клінічних дисциплін в умовах дистанційного навчання. Наведено можливі шляхи адаптації навчальних програм, удосконалення підходів до опанування практичних навичок і написання історії хвороби.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, практичні навички, клінічні дисципліни, історія хвороби.

The article presents an analysis of the main problems that arise when students study clinical disciplines in distance learning. Possible ways of adapting curricula, improving approaches to mastering practical skills and writing a medical history are given.

Key words: distance learning, practical skills, clinical disciplines, medical history.

Освітній процес під час пандемії CoViD-19 відбувається в особливих умовах, що вимагає пошуку альтернативних підходів, ефективних інструментів і методик та залучення сучасних комунікативних технологій [3].

Натепер не розроблено єдиного алгоритму ведення навчального процесу в ЗВО, але для успішного запровадження певних стандартів необхідний досвід численних освітніх установ. І це потребує зусиль і часу, щоб дати